

Nove knjige:

RIBLJE STAZE

**Ljiljana JANKOVIĆ, Ljubodrag SAVIĆ, Vesna ĐIKANOVIĆ,
Jasna PLAVŠIĆ, Vladan KUZMANOVIĆ, Miodrag JOVANOVIĆ**

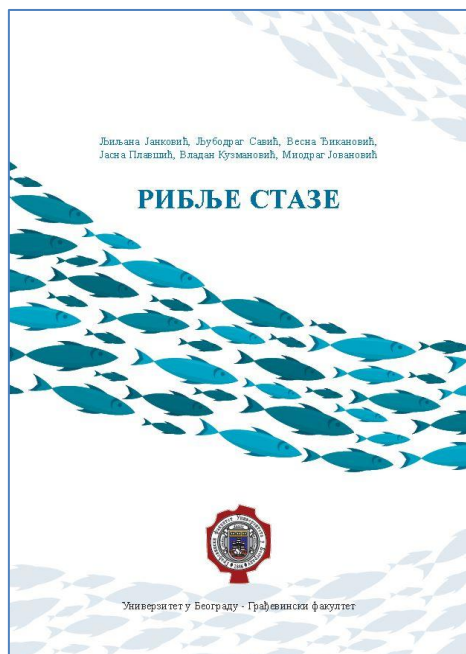
Izdavač: Univerzitet u Beogradu-Građevinski fakultet, 2020.
str.194, ISBN 978-86-7518-209-2

Knjiga „Riblje staze“ je rezultat potrebe za stručnom literaturom koja se bavi problemom migracije riba u uslovima izgradnje hidrotehničkih objekata. S obzirom na interdisciplinarnost problema autorski tim čine građevinski inženjeri različitih specijalnosti – Ljiljana Janković, profesor Ljubodrag Savić i profesor Miodrag Jovanović za oblast hidraulike, profesor Jasna Plavšić za oblast hidrologije i profesor Vladan Kuzmanović za oblast građevinskih konstrukcija, kao i biolog, dr Vesna Đikanović, za oblast ihtiologije.

Mnoge riblje vrste moraju da migriraju uzvodno i/ili nizvodno da bi zadovoljile potrebe za hranom, odmorom, odgojom i mrešćenjem. Pored toga, mnoge vrste se uobičajeno kreću u pojasu od nekoliko kilometara, u toku dana ili meseca, zbog traganja za hranom ili skloništem. Ukoliko su prirodni putevi migracije, ili kretanja riba prekinuti usled izgradnje pregrada u rečnom toku, ribe su izložene povredama i mogućoj životnoj ugroženosti.

Da bi se omogućila migracija ribe, u blizini objekta koji predstavlja prepreku, planiraju se prolazi za ribe, tzv. riblje staze. Osnovni zadatak riblje staze je da privuče ribe koje migriraju kako bi ušle u stazu i nakon uspešnog prolaska kroz stazu prešle na drugu stranu prepreke. Kod dobro projektovane riblje staze, riba blagovremeno pronalazi ulaz u stazu i bez stresa ili povreda prolazi kroz nju.

U knjizi je prvo dat pregled zastupljenosti ribljih staza u Srbiji i svetu i predstavljena je zakonska regulativa koja pokriva ovu oblast. U narednom poglavlju je obrađena migracija riba sa pregledom migratornih vrsta riba i uzrocima njihovih migracija, sa posebnim osvrtom na predstavnike vrsta riba koje žive u Srbiji. Uticaj hidrotehničkih objekata na riblju populaciju je prikazan kroz posledice izgradnje brana, propusta, kanala i prelivnih pragova. Nakon pregleda vrsta ribljih staza, od kanalskih ribljih staza (riblje staze sa komorama i prelivima, riblje staze sa vertikalnim otvorima, riblje staze sa pregradama-Denil riblje staze), preko ribljih prevodnica i ribljih liftova, do ribljih staza u propustima i naturalnih ribljih staza, Poglavlje 5 je posvećeno projektovanju ribljih staza i kriterijumima koje treba zadovoljiti. Pri projektovanju staze mora se voditi računa o biološkim karakteristikama ribljih vrsta koje migriraju, kako bi se uskladile hidrotehničke karakteristike riblje staze sa fizičkim mogućnostima ribe. Brzina vode u ribljoj stazi, razlika nivoa vode između komora, aeracija, turbulencija, vrtložno strujanje, male brzine vode, procenat rastvorenog kisonika, buka i dr. su parametri koji moraju odgovarati plivačkim sposobnostima merodavne riblje vrste kako bi riblja staza bila korišćena za migraciju. Ukoliko neki od navedenih uslova nije zadovoljen, riblja staza će predstavljati prepreku za migraciju ribe. Na kraju knjige je dat pregled faza projektovanja, sa primerima dimenzionisanja različitih tipova ribljih staza.

Knjiga je prvenstveno namenjena projektantima i studentima koji se bave hidrotehničkim objektima i koji su usmereni ka integralnom sagledavanju lokacije hidrotehničkog objekta, preuzimajući odgovornost za rešavanje važnih tehničkih izazova, uz istovremenu brigu o okruženju.

Tina Dašić